

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžo/78/2015
Identifikačné číslo spisu: 2014200822
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2014200822.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: O. E. M., občan Poľskej republiky, nar.: XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX, XX-XXX U., Poľská republika, zast.: V4 Legal, s.r.o., advokátskou spoločnosťou, IČO: 36 858 820, so sídlom Tvrdeho č. 4, 010 01 Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 08. októbra 2015 č.k. 14S/216/2014-94, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 08. októbra 2015 č.k. 14S/216/2014-94 p o t v r d z u j e .

Žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 7945-3/2013-BA z 30.07.2013 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“- č.l. 12) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Senica č. 22918-1/2011-SE z 22.08.2011 vo veci vzniku sociálneho poistenia (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) a administratívne odvolanie žalobcu odmietla.

2. Žalovaná s poukazom na ustanovenia § 4 ods. 1 písm. a), § 7 ods. 1 písm. a), § 14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) ako aj § 19 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. konštatovala, že žalobca bol vedený v registri poistencov žalovanej ako zamestnanec zamestnávateľa s obchodným menom Adam Bocheňski -

PROJEKT PLUS, Sobotište, IČO: 45 681 848 (ďalej na účely rozsudku len „zamestnávateľ“) od 01.08.2010 do 30.11.2011, ktorý zamestnávateľ je zapísaný v registri zamestnávateľov vedeného prvostupňovým orgánom od 01.08.2010.

Zamestnávateľ ukončil svoju podnikateľskú činnosť k 21.09.2011.

3. Ďalej žalovaná vyzdvihla právny vplyv Nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ako aj Nariadenia z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie na napadnuté rozhodnutie.

Následne poukázala na nové koordinačné nariadenia, t.j. Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej na účely rozsudku len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa vykonáva základné nariadenie (ďalej na účely rozsudku len „vykonávacie nariadenie“), ktoré sa uplatňujú od 01.05.2010.

4. V súvislosti s preskúmanou vecou žalovaná najmä poukázala na články 11 a 13 základného nariadenia, ktoré ako kolízne normy vymedzujú právny poriadok, ktorému podlieha osoba vykonávajúca činnosť s charakterom práce v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

Vo vzťahu k riadnemu dosahovaniu účelu týchto nariadení žalovaná zdôraznila rozhodnutia Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, a to najmä č. H5 z 18.03.2010 o spolupráci v boji proti podvodom a omylom v rámci základného nariadenia ako aj vykonávacieho nariadenia. Tiež zdôraznila, že pri určovaní uplatniteľnej sociálnej legislatívy nie je rozhodujúci len status osoby ako zamestnanca, resp. samostatne zárobkovo činné osoby, ale aj výkon činnosti.

5. Čo sa týka skutkového stavu, žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia vo Váršave (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ďalej na účely rozsudku len „poľská inštitúcia ZUS“), že v posledných rokoch vznikli firmy v iných členských štátoch, ktoré, hoci sprostredkujú pre poľské samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej na účely rozsudku tiež „SZČO“) zamestnanie, tak sa zrejme chcú vyhýbať plateniu odvodov na poľskú inštitúciu ZUS z podnikania v Poľskej republike.

V uvedenej súvislosti prvostupňový orgán vykonal v priebehu roku 2011 kontrolu u zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „kontrola“) so zameraním na overenie reálneho výkonu činností zamestnancov zamestnávateľa vrátane žalobcu.

6. Z výsledkov hore uvedenej kontroly aj pre žalovanú vyplýva, že sídlo zamestnávateľa, uvedené vo výpise z obchodného registra, nespĺňa základné kritéria registrovaného sídla spoločnosti, a tiež sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti žalobcu ako zamestnanca.

Na základe výsledkov kontroly nebolo podľa žalovanej preukázané, že by žalobca vykonával činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, a preto nemôže byť na území Slovenskej republiky poistený ani podľa čl. 11 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 3 základného nariadenia, a preto sa na neho nevzťahujú slovenské právne predpisy sociálneho zabezpečenia.

7. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaná dospela k záveru, že žalobcovi tam uvedené povinné formy sociálneho poistenia podľa slovenskej legislatívy od 01.08.2010 nevznikli.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

8. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal na Krajský súd v Trnave žalobu zo dňa 11.10.2013.

Najmä brojil proti nesprávne (neúplne) zistenému skutkovému stavu, na ktorý následne žalovaná so

značným oneskorením aplikovala nesprávny hmotnoprávny predpis.

9. Tiež poukazoval na to, že pri kontrole prvostupňový orgán nezistil žiadne pochybenia ani nedostatky. Naopak bola predložená pracovná zmluva, výplatné listiny, mzdové listy, evidencia dochádzky, kópie mesačných výkazov odvodu poistného a kópie registračných listov.

10. Ďalej žalobca zdôraznil štyri základné princípy, na ktorých je založená koordinácia systému sociálneho zabezpečenia na území Európskej únie. Základným princípom má byť princíp rovnakého zaobchádzania, v zmysle ktorého podliehajú migrujúce osoby na území členských štátov rovnakým povinnostiam a využívajú rovnaké výhody ako štátni občania dotknutého štátu. Avšak svojím konaním žalovaná porušuje vyššie uvedený princíp rovnakého zaobchádzania a ani nerešpektuje individuálnosť konania, nezávislosť a nestrannosť rozhodovania.

11. Záverom žalobca požiadal krajský súd, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

B)

12. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. júna 2014 č.k. 9Nds/51/2014-52 bola potvrdená námietka žalobcu s postúpením veci z Krajského súdu v Trnave s určením, že túto vec prejedná a rozhodne uvedený Krajský súd v Trnave.

13. Na základe výzvy krajského súdu žalovaná po rekapitulácii svojich doterajších záverov okrem iného oznámila (č.l. 62) s poukazom na prílohu k vyjadreniu k žalobe, že „Zároveň poukazujeme na list Sociálnej poisťovne, ústredie, zo dňa 10. decembra 2013, ktorým Sociálna poisťovňa akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS zo dňa 10. októbra 2013, na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s článkom 16 (4) vykonávacie nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.“

C)

14. Krajský súd v Trnave ako súd prvého stupňa nariadil podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 247 a nasl. O.s.p. vo veci pojednávanie, ktorého sa účastníci konania nezúčastnili, avšak obaja svoju neprítomnosť ospravedlnili a súhlasili, aby krajský súd konal a rozhodol v ich neprítomnosti, pričom poukázali na svoje písomné vyjadrenia predložené krajskému súdu.

S poukazom na nižšie uvedené krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané na základe nedostatočne zisteného stavu veci a pre nedostatok dôvodov je nepreskúmateľné, preto ho podľa § 250j ods. 2 písm. c) a d) O.s.p. zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

15. S poukazom na dotknuté ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, zák. č. 461/2003 Z.z., základného nariadenia, vykonávacieho nariadenia a po podrobnej rekapitulácii skutkového stavu zachyteného v priloženom administratívnom spise, žalobných dôvodov a argumentácie žalovanej krajský súd zdôraznil, že poľská inštitúcia ZUS bola oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností na určenie uplatniteľnej legislatívy a žalovaná, ktorá je príslušnou inštitúciou na určenie uplatniteľnej legislatívy na území Slovenskej republiky, bola povinná rozhodujúce skutočnosti preskúmať.

16. Avšak prvostupňový orgán nevykonal žiadne dokazovanie a nezískal žiaden dôkaz, ktorý by potvrdil, že žalobca na území Slovenskej republiky reálne nevykonával činnosť ako zamestnanec. Naopak si iba osvojil názor, že kontrolou nebolo možné preukázať reálny výkon činností zamestnanca u zamestnávateľa. Toto krajský súd označil za nedostatok v dokazovaní, ktorý nebol odstránený ani žalovanou v odôvodnení jej napadnutého rozhodnutia.

Z uvedeného potom krajskému súdu vyplýva, že režim sociálneho zabezpečenia žalobcu nemôže podliehať slovenskému právnemu predpisu podľa článku 13 ods. 3 základného nariadenia.

17. Obdobný právny záver vyslovil krajský súd aj vzhľadom k nedostatočne preukázaným okolnostiam,

ktoré sú spojené s uzatvorením dohody medzi Slovenskou republikou a orgánmi sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky.

18. Vzhľadom na uvedené krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané na základe nedostatočne zisteného stavu veci a pre nedostatok dôvodov je nepreskúmateľné, a preto ho z vyššie uvedených dôvodov zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

III.

Odvolanie žalovanej/stanoviská

A)

19. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 27.10.2015 (č.l. 104) proti rozsudku krajského súdu žalovaná v zmysle § 205 O.s.p. uviedla ako odvolací dôvod to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.].

20. Následne odvolací súd sumarizuje odvolacie dôvody žalovanej:

- vo viacerých prípadoch požiadala poľská inštitúcia ZUS žalovanú o objasnenie situácie s výkonom činností poľských občanov na území Slovenskej republiky,
 - v registrovanom sídle zamestnávateľa o prenajatý starý a neobývaný domček,
 - o zamestnávateľ v obci nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť,
 - o nemal v obci zriadenú žiadnu prevádzku,
 - o kontrola nepreukázala pridelovanie práce zamestnancom a ich následné vykonávanie,
 - rozsah hodín a k tomu prislúchajúca mzda vzbudzujú dôvodné pochybnosti o rentabilnosti,
 - v rozpore s čl. 3 ods. 2 základného nariadenia žalobca nepostúpil žalovanej dokumenty ani podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie jeho sociálnej situácie,
 - v zmysle čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia je možné určiť právne predpisy uplatniteľné na žalobcu vzájomnou dohodou, ktorá nemusí mať podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia písomnú formu
- o dohoda bola vykonaná výmenou listov z 25.07.2013 a z 10.10.2013,
- o hoci v liste č 10.10.2013 nie je uvedené, že určenie poľského zákonodarstva platí aj pre prípad žalobcu, tak poľské zákonodarstvo sa vzťahuje na každého zamestnanca tam uvedeného zamestnávateľa.

21. Záverom žalovaná navrhla, aby bol rozsudok krajského súdu zmenený tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky žalobu zamietne.

B)

22. Zo stručného vyjadrenia žalobcu prostredníctvom právneho zástupcu (č.l. 108) z 20.11.2015 vyplýva, že tento:

„považuje Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 08.10.2015, sp.zn. 14S/216/2014 po skutkovej a právnej stránke za správny a má za to, že odvolanie žalovaného neobsahuje žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa Krajský súd v Trnave už nevysporiadal v odôvodnení Rozsudku.

Žalobca tak považuje odvolanie žalovaného za nedôvodné.“

23. Záverom žalobca požiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Súčasne navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zaviazal žalovanú k náhrade trov odvolacieho konania vo vyčíslenej sume 177,86 €.

IV.

Prejudiciálne konanie

A)

24. Nakoľko nielen v tejto veci ale aj v obdobných veciach iných žalobcov s adresou bydliska v Poľskej republike Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) preskúmaval zákonnosť

rozsudkov krajských súdov o rozhodnutiach o nevzniknutí príslušných druhov povinných sociálnych poistení, tak za tejto situácie konajúci senát odvolacieho súdu po neverejnej porade dospel k záveru, že pre ďalšie konanie vo veci samej je nutné za účelom výkladu dotknutých ustanovení práva Európskej únie predložiť prostredníctvom prerušujúceho uznesenia zo dňa 28. januára 2016 v inej veci vedenej pod sp.zn. 1Sžso/11/2015 Súdnemu dvoru nižšie uvedenú prejudiciálnu otázku:

1. Je možné článok 13 ods. 3 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v spojení s právom na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody, ktoré je zakotvené v článku 34 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, za okolností, ktoré sú v spore vo veci samej, vykladať bez prihliadnutia na spresňujúce podmienky uvedené v článku 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia bez možnosti použiť následne postup podľa čl. 16 citovaného nariadenia tak, že výber rozhodného vnútroštátneho práva pri súbehu činností zamestnanca a činností samostatne zárobkovo činnnej osoby neovplyvňuje nízky rozsah pracovného času a pracovnej odmeny zamestnanca, t.j. že uvedený článok 14 vykonávacieho nariadenia sa na výklad článku 13 ods. 3 základného nariadenia nevzťahuje?

2. V prípade, ak je odpoveď na prejudiciálnu otázku 1. negatívna, potom môže vnútroštátny súd v prípade aplikačného rozporu dvoch nariadení, a to základného a vykonávacieho, ktorými sú v prejednávanej veci samej Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, posudzovať ich ustanovenia podľa právnej sily, t.j. podľa ich postavenia v hierarchii práva Únie ?

3. Je možné nazerať na výklad ustanovení základného nariadenia vykonaný správnu komisiou v zmysle čl. 72 základného nariadenia ako na záväzný výklad inštitúcie Európskej únie, od ktorého sa nemožno vnútroštátnou súdnou judikatúrou odkloniť a toto súčasne bráni predložiť prejudiciálnu otázku, alebo je to iba jeden z prípustných výkladov práva Európskej únie, ktorý musí vnútroštátny súd zobrať do úvahy ako jeden z podkladov svojho rozhodnutia?

25. Súčasne uznesením odložil vykonateľnosť tak prvostupňového ako aj napadnutého rozhodnutia v uvedenej preskúmvanej veci až do ukončenia konania na Súdnom dvore o položenej prejudiciálnej otázke.

B)

26. Súdny dvor prejudiciálnu otázku akceptoval a svoju odpoveď prostredníctvom rozsudku sp.zn. C-89/16 z 13.07.2017 zaslal v uvedenej veci konajúcemu senátu Najvyššieho súdu v nasledujúcom znení: „Článok 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 z 22. mája 2012, sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť vnútroštátnu právnu úpravu uplatňujúcu sa v zmysle tohto ustanovenia na osobu, akou je žalobca vo veci samej, ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, je potrebné zohľadniť požiadavky uvedené v článku 14 ods. 5b a článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004, zmeneného a doplneného nariadením č. 465/2012.“

V.

Právne názory odvolacieho súdu

27. Najvyšší súd ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) v intenciách rozsudku sp.zn. C-89/16 Súdneho dvora, po preskúmaní písomných pripomienok členských štátov zaslaných v prejudiciálnom konaní a v medziach čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii a čl. 267 ods. 1

Zmluvy o fungovaní Európskej únie vyhodnotil listinné dôkazy obsiahnuté v súdnom ako aj v priloženom administratívnom spise, preskúmal rozsudok krajského postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku ďalej len „O.s.p.“) s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní, a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k nižšie odôvodnenému záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a preto postupom podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu potvrdil na základe iných dôvodov, nakoľko je vecne správny vo svojom výroku v zmysle nasledujúcich záverov.

28. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že zákonodarca výkon správneho súdnictva (najmä čl. 46 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) založil iba na návrhovej slobode účastníka (v preskúmvanej veci žalobca), t.j. zodpovednosti za obranu svojich práv (vigilantibus leges sunt scriptae) v medziach čl. 13 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd (resp. čl. 19 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) ako aj čl. 47 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, vybrať si podľa Občianskeho súdneho poriadku z prostriedkov ochrany ten najvhodnejší proti rozhodnutiu či postupu žalovanej.

29. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) Najvyšší súd celkom zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je právna otázka, či na základe podkladov získaných žalovanou počas vykonanej kontroly zamestnávania zahraničných pracovníkov na území Slovenskej republiky a informácií zo strany poľskej inštitúcie ZUS bol vykonaný riadny výber právnych predpisov opodstatnene nasvedčujúcich právnomu záveru, že žalobcovi príslušné poistenia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. a predpisov Európskej únie nevzniklo, t.j. otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy v ďalšom procese aplikácie hmotného práva.

30. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

31. Nakoľko jedným z titulov, prečo krajský súd pristúpil k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, je dôvod zakotvený v § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. (nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia) a žalovaná sa s týmto titulom v odvolaní nestotožnila, musí sa Najvyšší súd už opakovane vyjadriť aj k tomuto záveru krajského súdu.

Z rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. uznesenie č.k. IV. ÚS 150/03-41 zo dňa 27.08.2003) vyplýva aj pre oblasť rozhodovania správnych orgánov právny názor (Najvyšší súd cituje relevantný text), že:

„na ústavnosť odôvodnenia nie je totiž potrebné, aby sa v ňom uvádzali odpovede na všetky, a to aj nepodstatné a pre vec bezvýznamné okolnosti alebo návrhy účastníka konania, aj keď účastník konania ich vníma ako relevantné“.

32. Z výroku rozsudku krajského súdu nepochybne vyplýva, že k právnomu záveru o nutnosti negatívne zasiahnuť do rozhodovacej právomoci žalovanej a zrušiť napadnuté rozhodnutie krajský súd dospel na základe aplikácie procesnoprávných ustanovení § 250j ods. 2 písm. c) a d) O.s.p. [t.j. napadnuté rozhodnutie je podľa krajského súdu nepreskúmateľné a súčasne konajúci správny orgán nedostatočne zistil skutkový stav].

33. Je nepochybné, že ustanovenie § 250j ods. 2 O.s.p. vo všeobecnosti vymedzuje zákonom sankciované nedostatky činnosti správnych orgánov, ktoré sú imperatívom pre správny súd v súdnom prieskume.

Tento rozsah dôvodov sa rozširuje o zrušovacie dôvody, na ktoré súd musí v zmysle § 250j ods. 3 O.s.p. prihliadnuť z úradnej povinnosti.

34. Správne súdnictvo nepredstavuje súdne konanie, ktoré nachádza (tzn. deklaruje alebo konštituuje) subjektívne právo s časovými účinkami „ex tunc“, či „ex nunc“, ale ide o rigidné overovanie kvality realizácie výkonnej moci naprieč celým mnohopočetným spektrom správnych orgánov. Preto je „konajúci súd striktné viazaný charakterom a obsahom preskúmaného rozhodnutia správneho orgánu, ktoré predurčuje, či súdny prieskum bude vôbec vykonaný, a ak áno, potom, s akým možným výsledkom. V prípade zastavujúceho rozhodnutia správneho orgánu je možné od správneho súdu požadovať iba potvrdenie napadnutého rozhodnutia alebo dosiahnutie jeho opaku, tzn. pokračovania v konaní“ (viď rozsudok Najvyššieho súdu sp.zn. 1 Sžr 24/2011).

Z uvedeného potom celkom logicky vyplýva mechanizmus súdneho prieskumu zameraný na dodržiavanie zákonnosti (tzn. princípu legality v zmysle článku 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy ako aj napríklad § 3 ods. 1 Správneho poriadku a iné), ktorý v správnom súdnictve je v prevažujúcej väčšine založený na odmietnutí apelačného a uprednostnenia kasačného opravného mechanizmu (m.m. v rozsudku Najvyššieho súdu sp.zn. 1 Sžso 33/2010).

35. Orgány súdnej moci, rovnako ako iné orgány štátnej moci sú limitované ústavnou maximou zakotvenou v čl. 2 ods. 2 ústavy, t.j. jej zverenú moc pochádzajúcu od ľudu (občanov) môžu a musia vykonávať ústavno-súladným spôsobom (secundum et intra constitutionis) a v tomto priestore dbať na rozsah (pôsobnosť vo forme úloh) a spôsobom (právomoc na výkon konkrétnych oprávnení konať), ktorý ustanoví zákon, čo je protikladom ústavnej slobody „konaj ako chceš, ibaže ti to ľud prostredníctvom svojich zástupcov zakáže (iura merae facultatis)“. Osobitné požiadavky ústavodárcia kladie na riadny výkon súdnej moci, t.j. tej časti moci suveréna zameranej na riadny výkon práva (bdiť pri uvedení jednotlivých právnych noriem do života jednotlivcami a orgánmi štátu).

36. Osobitne správne súdnictvo je oprávnené vykonávať negatívny výkon exekutívy, t.j. rušiť či moderovať negatívne zásahy výkonnej moci do sféry subjektívnych práv jednotlivca vrátane ich oprávnených záujmov. Každý takýto prejav súdnej moci musí byť založený na argumentoch, ktoré svojou presvedčivosťou budú podporovať ideu panstva práva zakotvenú v čl. 1 ods. 1 veta prvá ústavy. Opačný prístup k plneniu ústavou zverenej pôsobnosti podkopáva dôveru jednotlivcov v riadny výkon súdnej moci. K tomuto účelu zákonodárca zveril správne súdnictvu celkom päť navzájom odlišných a autonómnych nástrojov (uvedených zrušovacích dôvodov), ktorými na základe žalobných bodov testuje zákonnosť napadnutého rozhodnutia vrátane jeho postupu.

Je nepochybné, že taký stav nezákonnosti, kedy by nastala kumulácia dvoch či viacerých zrušovacích dôvodov, je viac výnimočnou situáciou, ako pravidelným procesným stavom, lebo už ich podstata a sledovaný účel navzájom vylučujú uvedenú situáciu.

37. Preto pripustiť záver, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov, a súčasne toto odôvodnenie, ktoré už je označené, resp. vyhodnotené krajským súdom ako nepreskúmateľné, t.j. postrádajúce argumenty, ktoré by mali zabezpečiť realizáciu súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia správneho orgánu, a následne je krajským súdom bez bližšieho objasnenia preskúmané so záverom, že tam dohľadané závery a argumenty nasvedčujú (majú dostatočnú vypovedaciu hodnotu) tomu, že správny orgán nedostatočne zistil skutkový stav, nemá oporu v zákone.

38. Zákonodárca pri tvorbe zrušovacieho dôvodu podľa § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. formuloval svoj úmysel nasledovne :

Podľa § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. súd zruší napadnuté rozhodnutie správneho orgánu a podľa okolností aj rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a vráti vec žalovanému správne orgánu na ďalšie konanie, ak po preskúmaní rozhodnutia a postupu správneho orgánu v medziach žaloby došiel k záveru, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov.

39. Z uvedeného vyplýva, že zákonodárca vychádzajúc z pojmu „rozhodnutie je nepreskúmateľné“ nepripúšťa nepreskúmateľnosť iba niektorej separátnej časti rozhodnutia (samozrejme iba v tom prípade, ak sa rozhodnutie správneho orgánu vnútorne nečlení na viacero autonómnych rozhodnutí), spôsobom ako to krajský súd v závere odôvodnenia vo svojej argumentácii naznačil.

40. Preto v súlade s odvolacou argumentáciou žalovanej musí Najvyšší súd konštatovať, že krajský súd neposkytol riadnym spôsobom výkon súdnej ochrany (resp. súdnej moci) v tom prípade, keď vo výroku v spojení s argumentáciou odôvodnenia uviedol spolu s iným ako jeden z dôvodov zrušenia napadnutého rozhodnutia aplikáciu zrušujúceho ustanovenia § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p.

Avšak táto vada popri iných zrušujúcich dôvodoch má v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. iba vplyv na posúdenie práva účastníka sa odvolať proti rozsudku krajského súdu, ktoré mu nebolo týmto konaním krajského súdu odňaté, a preto Najvyšší súd uvedený nedostatok rozsudku krajského súdu posúdil ako vadu, ktorá nemala vplyv na jeho zákonnosť.

41. Vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu, t.j. odvolací dôvod uvedený žalovanou v odvolaní, Najvyšší súd odkazuje na vyššie citovaný rozsudok, prostredníctvom ktorého Súdny dvor (marginálny bod č. 32) zdôraznil, že vzhľadom na skutkový stav vo veci samej (t.j. po dátume 28. júna 2012 zmeny tak základného ako aj vykonávacieho nariadenia), ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, je potrebné vychádzať z článku 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia, nie z článku 14 ods. 5 písm. b) tohto nariadenia v jeho pôvodnej verzii.

Podľa čl. 14 ods. 5 písm. b) vykonávacieho nariadenia v pôvodnom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, je predovšetkým osoba, ktorá nepretržite striedavo vykonáva činnosti s výnimkou zanedbateľných činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, a to bez ohľadu na početnosť alebo pravidelnosť tohto striedania.

Podľa čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v znení relevantnom na preskúvanú vec na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia sa osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, rozumie osoba, ktorá vykonáva súbežne alebo striedavo jednu alebo viacero oddelených činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch pre ten istý podnik alebo toho istého zamestnávateľa, alebo pre rôzne podniky alebo rôznych zamestnávateľov.

Podľa čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov podľa článku 13 základného nariadenia sa zanedbateľné činnosti neberú do úvahy. Článok 16 vykonávacieho nariadenia sa uplatňuje na všetky prípady podľa tohto článku.

Podľa čl. 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 a 2 základného nariadenia formulácia podstatná časť činnosti, ktorú osoba vykonáva ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte znamená, že sa kvantitatívne podstatná časť všetkých činností zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby vykonáva v tomto členskom štáte, pričom to nemusí byť nevyhnutne väčšia časť týchto činností.

Podľa čl. 16 ods. 1 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok

13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Podľa čl. 16 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Podľa čl. 16 ods. 6 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

42. V tejto súvislosti s poukazom na odôvodnenie základného nariadenia Súdny dvor konštatoval (marginálny bod č. 34), že cieľom základného nariadenia, je zabezpečiť koordináciu vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia v členských štátoch, aby sa zaručil účinný výkon práva na voľný pohyb osôb, a aby sa tak prispelo k zlepšeniu životnej úrovne a podmienok zamestnávania osôb pohybujúcich sa v rámci Únie.

43. Za skutkového stavu zisteného v preskúmvanej veci by sa žalobca podľa uvedeného rozsudku Súdneho dvora mal fakticky považovať za osobu, ktorá podlieha právnej úprave členského štátu, kde je zamestnancom (t.j. Slovenská republika).

44. Avšak s poukazom na čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia Súdny dvor uviedol (marginálne body č. 38 a č. 40), že na určenie rozhodnej právnej úpravy podľa článku 13 základného nariadenia sa neberú do úvahy zanedbateľné činnosti, ktorej rozsah mala poľská inštitúcia ZUS zistiť u žalobcu v inej veci, t.j. aj u žalobcu v preskúmvanej veci. Preto pri určení rozhodnej právnej úpravy, ktorej podlieha žalobca, mala z právneho hľadiska žalovaná vychádzať z článku 13 ods. 3 základného nariadenia zohľadňujúc čl. 14 ods. 5b ako aj čl. 16 vykonávacieho nariadenia a nie sa iba zameriavať na zistenie skutkového stavu.

Pritom, hoci sa na základné nariadenie a vykonávacie nariadenie nazerá ako na rovnocenné akty práva Únie, je nutné vykonávacie nariadenie v prípade existencie rozporov vykladať vo svetle základného nariadenia (napríklad rozsudok Súdneho dvora 24. októbra 1996 sp.zn. C-335/95 vo veci Picard).

45. Z vyššie uvedeného pre Najvyšší súd vyplýva, že pre posúdenie spornej veci je nutné vychádzať z aplikácie hore uvedených ustanovení základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia (viď bod č. 41). Z obsahu napadnutého rozhodnutia je však nepochybné, že žalovaná sa najmä dlhodobo zamerala na preverovanie skutočného výkonu pracovných činností žalobcu a charakteru registrovaného sídla zamestnávateľa na území Slovenskej republiky.

46. Preto Najvyšší súd v súvislosti s hore uvedeným odvolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom poukazuje na to, že idea právneho štátu zakotvená v článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje nielen od orgánov súdnej moci ale aj moci výkonnej, aby ich výklad práva v konkrétnej veci nepochybné smeroval (princíp právnej istoty) k tomu výsledku, ktorý mal, resp. mal mať na mysli zákonodarca pri jeho tvorbe.

47. Na základe uvedeného potom pre sudcu spočíva význam interpretácie v tom, že zákonodarcom všeobecne sformulované pravidlo (je nutné mať na mysli najmä jeho dispozíciu) musí transformovať prostredníctvom jazykových prostriedkov na, pre podmienky konkrétneho skutkového stavu, aplikácie schopné pravidlo, a toto porovnáva s reálnou situáciou, dejom, resp. postojom či iným druhom správania jednotlivca v prejednávanej veci.

48. Následne úradná osoba vykonávajúca výklad svoje úvahy, ktoré ju abstraktne vedeným spôsobom viedli k prijatiu takéhoto výsledku výkladu, musí v zmysle § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., resp. v prípade sudcu podľa § 157 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. objasniť bez toho, aby sa vystavil nebezpečenstvu z nesprávneho právneho výkladu.

Takýto prístup k výkladu práva v súdnej praxi je naplnením princípu právnej istoty v spoločnosti a súčasne eliminuje ľudskú omylnosť a ovplyvniteľnosť.

49. Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom nálezu sp.zn. III. ÚS 341/07 k otázke riadnej interpretácie všeobecného práva uviedol, že:

„pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napríklad viac verzii interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad „e ratione legis“ pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.“

50. V rozpore s uvedeným hodnotením správnosti právneho posúdenia veci žalovanou sa argumentácia žalovanej, že k určaniu uplatniteľných predpisov, ktoré sa na žalobcu vzťahujú, mala pristúpiť s tým, že zohľadnila pri svojom rozhodovaní list poľskej inštitúcie ZUS, nachádza iba v jej vyjadrení k žalobe (viď bod č. 13), avšak nielen v samotnom prvostupňovom rozhodnutí ale aj v napadnutom rozhodnutí, ktoré sú založené iba na skutkovom vyhodnotení skutočností zistených kontrolou, celkom absentuje.

51. V uvedenej súvislosti a s prihliadnutím na jednotlivé ustanovenia zakotvené v hore citovaných odsekoch 1 až 6 článku 16 vykonávacieho nariadenia (viď bod č. 41) potom Najvyšší súd nemôže v zmysle rozsudku Súdneho dvora prisvedčiť správnosti interpretácie článkov vykonávacieho nariadenia žalovanou.

52. Totiž z čl. 16 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia jednoznačne vyplýva, že poľská inštitúcia ZUS vzhľadom

- na možnosť priamo uplatniť právo Únie vo forme nariadenia a jeho prednosť pred vnútroštátnym poriadkom [najmä v zmysle čl. 91 ods. 2 základného nariadenia ako aj čl. 97 ods. 2 vykonávacieho nariadenia (obidve nariadenia s aplikačnou účinnosťou od 01.05.2010)] a

- na kritérium bydliska žalobcu v Poľskej republike (najmä čl. 6 ods. 1 písm. b/ a čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia v spojení s čl. 1 písm. j/ základného nariadenia)

získala predbežnú právomoc, a to aj v prípade existencie rozdielu v stanoviskách žalovanej a poľskej inštitúcie ZUS (čl. 6 ods. 1 vykonávacieho nariadenia), určiť uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na žalobcu vzťahujú.

Podľa čl. 6 ods. 1 predvetie vykonávacieho nariadenia v znení citovanom v čase účinnosti vykonávacieho nariadenia pokiaľ nie je vo vykonávacom nariadení ustanovené inak, ak existuje rozdiel medzi stanoviskami inštitúcií alebo úradov dvoch alebo viacerých členských štátov o určení uplatniteľných právnych predpisov, na dotknutú osobu sa dočasne vzťahujú právne predpisy jedného z týchto členských štátov, pričom poradie priorit sa určí takto:

53. V rámci tohto oprávnenia poľská inštitúcia mala začať osobitné konanie založené aj na zásade bezodkladného poskytovania všetkých údajov potrebných na stanovenie a určenie práv a povinností žalobcu (čl. 2 ods. 2 vykonávacieho nariadenia). Súčasne žalobcovi vznikla povinnosť (čl. 3 ods. 2 vykonávacieho nariadenia), aby dotknutým inštitúciám, t.j. žalovanej ako aj poľskej inštitúcii ZUS, osobne ale prostredníctvom slovenského zamestnávateľa postúpil informácie, dokumenty alebo podporné doklady, a to aj skutkového charakteru, ktoré sú potrebné okrem iného na určenie uplatniteľných právnych predpisov a jeho povinností, ktoré z nich vyplývajú.

Podľa čl. 2 ods. 3 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení inštitúcie si bezodkladne poskytujú alebo vymieňajú všetky údaje potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie. Prenos takýchto údajov medzi členskými štátmi prebieha buď priamo medzi inštitúciami, alebo nepriamo prostredníctvom styčných orgánov.

Podľa čl. 3 ods. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení od osôb, na ktoré sa uplatňuje základné

nariadenie, sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciám postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú.

54. Pre Najvyšší súd však z priložených úradných listín vyplýva iba to, že medzi poľskou inštitúciou ZUS a žalovanou v rokoch 2011 až 2013 prebiehali dlhodobé rokovania o riešení otázky sociálneho poistenia viacerých zamestnancov s bydliskom v Poľskej republike a s výkonom práce na území Slovenskej republiky (najmä viaceré rozhodnutia o prerušení odvolacích konaní) a ďalej že zamestnávateľ osobitným tlačivom zaregistroval v roku 2010 žalobcu do evidencie poistených vedených prvostupňovým orgánom.

55. Bez ohľadu na to, či išlo o registračné konanie z neznalosti zamestnávateľa alebo o predloženie uvedenej žiadosti o registráciu omylom žalovanej ako inštitúcii na území iného členského štátu, ako je ten, v ktorom sa nachádza inštitúcia určená v súlade s vykonávacím nariadením, tak žalovaná mala v súlade s čl. 2 ods. 3 vykonávacieho nariadenia vykonať bezodkladné odstúpenie uvedenej žiadosti poľskej inštitúcii ZUS určenej v súlade s vykonávacím nariadením spolu s údajom o pôvodnom dátume ich predloženia.

Aj tu platí zásada dobrého výkonu verejnej správy, kedy pochybenia účastníka napráva správny orgán. Podľa čl. 2 ods. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení v prípade, že osoba omylom predložila informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii na území iného členského štátu, ako je ten, v ktorom sa nachádza inštitúcia určená v súlade s vykonávacím nariadením, táto inštitúcia bezodkladne postúpi predmetné informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii určenej v súlade s vykonávacím nariadením spolu s údajom o pôvodnom dátume ich predloženia. Tento dátum je pre príslušnú inštitúciu záväzný. Inštitúcie členského štátu však nemôžu niesť zodpovednosť ani sa ich nečinnosť nemôže považovať za prijatie rozhodnutia, ak im inštitúcie iného členského štátu zaslali informácie, dokumenty alebo žiadosti oneskorene.

56. Hoci tak žalobca (žalobca brojil iba proti značnej dĺžke administratívneho odvolacieho konania, ktoré trvalo až do roku 2013) ani žalovaná nepoukazovali na to, či zo strany zamestnávateľa došlo v období po zaregistrovaní žalobcu k plneniu jeho odvodových povinností podľa zák. č. 461/2003 Z.z., Najvyšší súd v súlade s čl. 6 ods. 4 vykonávacieho nariadenia konštatuje, že povinnosť vyrovnáť finančnú situáciu žalobcu v žiadnom prípade nezaťažuje zamestnávateľa, ale ide výslovne o proces medzi poľskou inštitúciou ZUS a žalovanou.

57. Inými slovami, ak zamestnávateľ osoby, na ktorú sa vzťahuje tak základné ako aj vykonávacie nariadenie, nie je schopný určiť právne predpisy uplatniteľné na osobu jeho zamestnanca a ani dotknuté inštitúcie sociálneho zabezpečenia v odlišných členských štátoch neriešia túto situáciu zamestnanca bezodkladne a následne nastane stav dočasného uplatňovania právnych predpisov, tak až po uplynutí obdobia dočasného uplatňovania právnych predpisov (povinnosť zamestnávateľa a contrario v čl. 21 ods. 1 vykonávacieho nariadenia) definitívne určená inštitúcia potom v prípade potreby predbežne poskytované dávky, resp. príspevky finančne, ako aj poistné obdobia „ex tunc“ (viď čl. 6 ods. 4 vykonávacieho nariadenia) vyrieši. Preto ani nie je možné vyvolať postup založený na slovenskom inštitúte bezdôvodného obohatenia.

Podľa čl. 6 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení inštitúcia určená za príslušnú a inštitúcia, ktorá predbežne vyplácala peňažné dávky alebo predbežne dostávala príspevky, v prípade potreby vyrovnajú finančnú situáciu dotknutej osoby, pokiaľ ide o predbežne prijaté príspevky a predbežne vyplatené peňažné dávky, podľa potreby v súlade s hlavou IV kapitolou III vykonávacieho nariadenia.

Vecné dávky predbežne poskytované inštitúciou v súlade s odsekom 2 nahradí príslušná inštitúcia v súlade s hlavou IV vykonávacieho nariadenia.

58. Nakoľko však Najvyšší súd nemá potvrdené, že by takto poľská inštitúcia ZUS alebo žalovaná v období dotknutom tvrdenou pracovnou činnosťou žalobcu v Slovenskej republike konali, tak musel

preverovať tvrdenie žalovanej, že posudzovaný súbeh činností žalobcu bol nakoniec vyriešený podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia.

59. V uvedenej súvislosti je však pre Najvyšší súd dôležité, že tento právne relevantný argument žalovaná vyslovila až vo svojom vyjadrení k žalobe (viď bod č. 13) a nie v texte napadnutého rozhodnutia.

60. Najvyšší súd prostredníctvom svojej rozhodovacej činnosti už viackrát riešil otázku týkajúcu sa výkladu vyhodnotenia nových tzv. prekvapivých argumentov správneho orgánu, ktoré neboli obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí. V uvedenej súvislosti vo svojej rozhodovacej činnosti neustále poukazuje na nutnosť dodržiavať zásadu právnej istoty (čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky), t.j. že v obdobných veciach je možné sa od predchádzajúceho rozhodnutia Najvyššieho súdu meritórne odchyliť iba, ak sa podstatne zmenili skutkové okolnosti a právny základ pre vyhlásenie súdneho rozhodnutia. Navyše s princípom právnej istoty je tesne spojená kontinuita právnych názorov súdov na riešenie obdobných vecí.

Z uvedeného dôvodu sa Najvyšší súd aj v tejto veci stotožňuje s právnym názorom vysloveným konajúcim senátom v obdobnej veci, a to prostredníctvom rozsudku Najvyššieho súdu zo dňa 02. decembra 2008 sp.zn. 1Sžf 89/2011, podľa ktorého (konajúci senát cituje v zmysle ustanovenia § 250ja ods. 7 O.s.p. v rozsahu relevantnom pre odôvodnenie svojich nižšie vyslovených záverov, v podrobnostiach je text rozsudku zverejnený na internetovej stránke Najvyššieho súdu):

„Najvyšší súd zdôrazňuje, že nie je prípustný taký procesný stav, aby argumentácia žalovaného správneho orgánu obsiahnutá v jeho vyjadrení k žalobe nahrádzala pre konajúci súd odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, lebo takáto argumentácia napomáha prvostupňovému súdu iba bližšie pochopiť základné argumenty žalovaného a nie ich nedostatok napraviť“.

61. V uvedenej súvislosti (viď bod č. 59, resp. čiastočne body č. 53 a nasl.) preto aj Najvyšší súd dospel k záveru o nutnosti zrušiť napadnuté rozhodnutie, avšak z dôvodu, že vec nebola žalovanou správne právne posúdená. Hoci krajský súd žalobu zamietol s poukazom na skutkovú argumentáciu žalovanej a s tým súvisiacich právnych názorov, že v nedávkovom konaní sa nepreukázal reálny výkon práce žalobcu na území Slovenskej republiky a že meritórne pripustil „ex post“ posudzovanie listu z 10.12.2013, a preto už nie sú splnené podmienky pre aplikáciu čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, tak musí Najvyšší súd vo všeobecnej rovine konštatovať, že takto sformulovaný výrok rozsudku krajského súdu je vo svojich dôsledkoch vecne správny a preto je nutné na odvolacie konanie aplikovať ustanovenie § 219 ods. 1 v spojení s § 250ja ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom na dané dôvody Najvyšší súd a s prihliadnutím na procesnú zásadu efektívnosti konania (§ 6 O.s.p.) rozsudok krajského súdu potvrdil.

VI.

62. Odvolací súd vzhľadom na argumentáciu uplatnenú žalobcom uvádza, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavku na obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 209 zák. č. 461/2003 Z.z. Uvedené rozhodnutie správneho orgánu nevychádza dostatočne z obsahu správneho spisu, zistený skutkový stav nebol ďalej logicky vyhodnotený a riadne právne posúdený. Odvolací súd sa nestotožňuje s právnymi závermi zistenými v predchádzajúcich konaniach o tom, že žalobca nespĺňa zákonné podmienky pre vznik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti od stanoveného dátumu iba podľa tam uvedených ustanovení slovenskej a úniovej legislatívy.

Nakoľko počas konania Najvyšší súd mu z dostupných zdrojov dospel k záveru, že sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov potreby výkladu únieho práva, a to hore uvedených aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, preto súdny prieskum prerušil s výsledkom hore opísaným.

63. Bude preto úlohou žalovanej, aby zosúladila svoje napadnuté rozhodnutie so závermi vyslovenými Najvyšším súdom v inom rozsudku (sp.zn. 1Sžso 11/2015), ktorý bol žalovanej doručený.

64. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a stanoviska žalovanej ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo vyššie uvedených súdnych rozhodnutiach (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä už v citovanom rozhodnutí sp.zn. 1Sžso 11/2015, resp. 5Sžf 89/2007, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich obsahu a vyslovených právnych názorov (viď účinky sledované v § 250ja ods. 4 a contrario odsek 7 O.s.p. spolu s čl. 144 ods. 1 ústavy) s prihliadnutím na ústavný princíp právnej istoty zásadne odchyľil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska v zmysle záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zjednocovania alebo zamedzovania vydávania protirečivých rozsudkov, najmä vec Zielinsky, Pradal a spol. v. Francúzska republika č. A- 24846/94, 34165/96 až 34173/96, poprípade vec Borovská a Forrai v. Slovenská republika č. A- 48554/10 z 25.11.2014), s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa §156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

65. Najvyšší súd v preskúmvanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), tak v odvolacom konaní na základe mu dostupných informácií z pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd dospel k záveru, že nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

66. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba žalobca úspešný v odvolacom konaní má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume nastalo.

Avšak Najvyšší súd musel aj prihliadnuť k účelu inštitútu náhrady trov konania, ktorý je v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. založený na účelnom, t.j. pre súd efektívnom uplatňovaní alebo bránení práva. Nakoľko obsah konštatujúci správnosť rozsudku krajského súdu (viď bod č. 22) a najmä polstranový rozsah vyjadrenia žalobcu k odvolaniu žalovanej je tak minimálny, tak pre Najvyšší súd nie je možné ho označiť za úkon spojený s účelným uplatňovaním alebo bránením práva proti žalovanej, ktorá vo veci úspech nemala. Preto nárok na náhradu trov konania žalobcovi nepriznal.

Podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v citovanom znení platí, že ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. v citovanom znení účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).